

Vastaus Eva Tawasolin ja 21 muun valtuutetun aloitteeseen: Ukrainalaisten pakolais- ja turvapaikanhakijalasten oikeus varhaiskasvatukseen

VD/3874/00.02.00.03/2022

KK/MM/JT

Eva Tawasoli sekä 21 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Suomessa kunnilla on velvollisuus järjestää esi- ja perusopetusta tilapäisen kansainvälistä suojelua saaneiden ja turvapaikkaa hakevien perheiden lapsille. Varhaiskasvatusoikeus ei kuitenkaan vastaavana oikeutena kuulu esimerkiksi tilapäistä suojelua Suomesta saavien ukrainalais- ja muiden turvapaikanhakijaperheiden lapsille.

Ukrainan sodan seurauksena Suomeen saapuville ukrainalaisille pakolaisille on myönnetty tilapäistä suojelua. Lisäksi Vantaalla asuu turvapaikkaa hakevia perheitä. Tilapäisen suojelun saaneiden ja turvapaikkaa hakevien perheiden lapsilla ei kuitenkaan ole oikeutta subjektiiviseen varhaiskasvatukseen. Perheiden integraation edistämisen, lasten edun, oppimisen, kehittymisen ja hyvinvoinnin varmistamisen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kannalta on tärkeää, että lähtökohtaisesti aivan jokaisella Vantaalla asuvalla lapsella on oikeus päästä varhaiskasvatukseen.

Me aloitteen allekirjoittajat esitämme, että Vantaalla myönnettäisiin subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen turvapaikkaa hakevien sekä tilapäistä suojelua saaneiden perheiden lapsille. Lisäksi esitämme, että Vantaa selvittää Vantaalla asuvien paperittomien perheiden lasten mahdollisuuksia saada oikeus varhaiskasvatukseen.

Esitämme myös, että Vantaa lähtökohtaisesti myöntää oikeuden varhaiskasvatukseen niin sanotusti transit-vaiheen turvapaikanhakijaperheiden lapsille.”

Kaupunginvaltuusto 28.3.2022 § 18

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää aloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Varhaiskasvatuslain 6 §: mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, jonka kotikuntalaisissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on. Lisäksi kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, joka asuu kunnassa huoltajiensa työn, opiskelun, sairauden tai vastaavien syiden vuoksi, vaikka lapsella ei ole Suomessa kotikuntaa tai lapsen kotikunta on kotikuntalain perusteella toinen kunta. Kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa kunnan on huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevalle lapselle kuin kunnan asukkaalle.

Venäjän hyökättyä Ukrainaan alkuvuodesta 2022 EU:n neuvosto on tehnyt päätöksen aktivoida ensimmäistä kertaa tilapäisen suojelun direktiivi (2001/55/EY). Päätös tuli voimaan 4.3.2022 ja tästä

lähtien Suomessa on voitu antaa tilapäistä suojelua neuvoston päätökseen kuuluvalla ryhmälle. Euroopan komission direktiivin toimeenpanoa koskevan tiedonannon (21.3.2022, 2022/C 126 I/01) mukaan jäsenvaltioiden olisi tuettava mahdollisuutta hakeutua varhaiskasvatukseen samoin edellytyksin kuin omille kansalaisilleen ja muille unionin kansalaisille.

Kuten aloitteessakin todetaan, subjektiivista oikeutta varhaiskasvatukseen ei synny tilapäisen suojelun direktiivin nojalla Suomeen tuleville, kuten ei myöskään muille turvapaikanhakijoille, joilla ei Suomessa ole määritelty kotikuntalain mukaista kotikuntaa.

Turvapaikanhakijoiden osalta Vantaalla on aiemmin toimittu niin, että vaikka subjektiivista oikeutta varhaiskasvatukseen ei ole, niin tapauskohtaisen harkinnan perusteella varhaiskasvatuspaikka on myönnetty niille lapsille, joille se on ollut kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin turvaamiseksi perusteltua. Näitä lapsia Vantaan varhaiskasvatukseen on tullut vuosittain vain yksittäisiä ja sen vuoksi seuranta näiden lasten osalta ei ole pidetty. Tähän menettelyyn on katsottuvelvoittavan myös varhaiskasvatuslain 6 §:n maininta siitä, että varhaiskasvatusta on järjestettävä ”kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden niin vaatiessa”.

Tilapäisen suojelun direktiivin nojalla Ukrainasta Suomeen tulleiden lasten osalta mm. Euroopan komission tahtotila on ollut selkeästi se, että heille myönnetään samat palvelut kuin Suomessa pysyvästi asuville. Vantaalla Ukrainasta tulleita alle koulu- ja esiopetusikäisiä lapsia on ohjattu ensisijaisesti avointen varhaiskasvatuspalvelujen piiriin, mutta käytännössä on lähdetty kuitenkin siitä, että kaikille kokopäiväistä varhaiskasvatuspaikkaa hakeneille paikka myös myönnetään. Näitä lapsia on kevään ja kesän aikana Vantaan varhaiskasvatukseen hakeutunut noin 30 lasta.

Laadukas varhaiskasvatus tukee lasten hyvinvointia, kehitystä ja oppimista ja tarjoaa turvallisen arjen kasvu- ja oppimisympäristön. Lasten arjessa varhaiskasvatuksen rutiineilla ja päivittäisellä toiminnalla on merkittävä suojaava vaikutus ja varhaiskasvatuksessa voidaan tarjota varhaiskasvatuslain mukaista yleistä, tehostettua tai erityistä tukea turvattomista oloista paenneille lapsille. Tästä syystä Vantaan kasvatuksen ja oppimisen toimiala pitää perusteltuna, että turvapaikanhakijoille, paperittomilla ja tilapäisen suojelun direktiivin nojalla Vantaalla oleskeleville myönnetään varhaiskasvatuspaikka matalalla kynnyksellä.

Suomen hallitus on kehyspäättöksessään 5.4.2022 Ukrainasta pakenevien ihmisten auttamiseksi linjannut, että hallitus korvaa palveluista aiheutuvia kustannuksia kunnille tilapäisen suojelun käyttöönotosta lähtien. Varhaiskasvatuksen osalta päätöksessä todetaan, että kuntien varhaiskasvatuksen kustannuksia kompensoidaan valtionavustuksella vuonna 2022 sekä tilapäislain turvin vuonna 2023. Tähän liittyen opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistelemassa lakia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamiseksi siten, että kunnille korvattaisiin turvapaikanhakijoiden, paperittomien ja tilapäistä suojelua saavien varhaiskasvatuksesta koituvat kustannukset. Mikäli laki hyväksytään, voidaan Vantaalla vuoden 2023 alusta lähtien myöntää varhaiskasvatuspaikka ilman erillistä harkintaa kaikille näihin ryhmiin kuuluville hakijoille, vaikka subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden ehdot eivät täytyisikään.

Kaupunginhallitus 22.8.2022 § 11

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Ewa Tawasolille ja sekä 21 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu Eva Tawasolin ja 21 muun valtuutetun aloite ukrainalaisten pakolais- ja turvapaikanhakijalasten oikeus varhaiskasvatukseen

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Mikko Mäkelä, 050 341 7386, mikko.makela@vantaa.fi